

KIRIAKOS CHATZIPENTIDIS

Instytut Pedagogiki, Uniwersytet Wrocławski

Sprawozdanie z konferencji „Biblioterapia w ośrodkach akademickich”

W Dolnośląskiej Szkole Wyższej we Wrocławiu 8 kwietnia 2016 r. odbyła się I Konferencja z cyklu „Biblioterapia w ośrodkach akademickich”, której motyw przewodni stanowiła Polska szkoła biblioterapii. Konferencję zorganizowali: redakcja „Przeglądu Biblioterapeutycznego”, Biblioteka Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu, Sekcja Bibliotek Naukowych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Polskie Towarzystwo Biblioterapeutyczne oraz Stowarzyszenie Arteterapeutów Polskich „KAJROS”.

Konferencję zainicjowało wystąpienie „Polska szkoła biblioterapii” wygłoszone przez redaktora „Przeglądu Biblioterapeutycznego” dr. Wiktora Czernianina (Instytutu Psychologii, Uniwersytet Wrocławski). Prelegent już na wstępie zasugerował, by ideę „Polskiej Szkoły Biblioterapii” najlepiej tworzyć i rozumieć jako grupę naukowców i ich uczniów (studentów, magistrantów, doktorantów) z różnych ośrodków akademickich, zbliżonych do siebie pod względem podejmowanych tematów biblioterapeutycznych, przyjętych wzorów badawczych i realizowanych metod, solidarnych w sprawach zasadniczych i mających zaplecze instytucjonalne. Zwrócił uwagę na konieczność rozpoczęcia w ciągu najbliższych pięciu lat prac nad utworzeniem trzech podręczników, tj. metodologii badań biblioterapeutycznych, słownika polskiej biblioterapii oraz podręcznika akademickiego. Dr Czernianin na koniec wystąpienia zaapelował, by powołać kilka zespołów, komitetów redakcyjnych do każdego podręcznika, poszukać autorów i środków na sfinansowanie publikacji i, mimo że jest to trudne, jednakże, dla dobra biblioterapii polskiej, warto podjąć taki wysiłek.

W swoim referacie „Biblioterapia w erze cyfrowej”, prof. Wita Szulc (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy) zaakcen-

towała powrót do korzeni biblioterapii poprzez wydanie antologii najważniejszych tekstów pionierów polskiej biblioterapii. Przypomniała, że podstawą biblioterapii jest literatura, co w obecnej dobie upadku czytelnictwa i spadku wiedzy m.in. studentów pedagogiki w zakresie literatury pięknej, może stanowić istotne wyzwanie w kształceniu biblioterapeutów.

Kolejny referat pt. „Kształcenie i kierunki badań z zakresu biblioterapii w Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie” wygłosiła dr Wanda Matras-Mastalerz (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polskie Towarzystwo Biblioterapeutyczne we Wrocławiu). Prelegentka w swoim wystąpieniu przypomniała, że Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie jako jeden z pierwszych w Polsce wprowadził do programu studiów uczelni wyższej przedmioty związane z terapeutyczną funkcją książki, które z czasem przekształciły się w regularny cykl zajęć w ramach odrębnego przedmiotu, specjalizacji i ścieżki biblioterapeutycznej. Dr Matras-Mastalerz przedstawiła następnie analizę prac dyplomowych z zakresu biblioterapii na jej macierzystej uczelni, uświadamiając biblioterapeutyczną skalę podejmowanych działań dydaktycznych i naukowych. Podczas wystąpienia prelegentka opisała również niezwykle ciekawą próbę stworzenia „Skali Pomiaru Umacniania” osób chorujących psychicznie autorstwa E. Sally Rogers, Judi Chamberlin oraz Marshy Langer Ellison. W ocenie dr Matras-Mastalerz narzędzie to może być z powodzeniem stosowane w badaniach skuteczności biblioterapii klinicznej, a także (po wprowadzeniu niewielkich modyfikacji) w biblioterapii ogólnorozwojowej (humanistycznej).

W prezentacji „Dysertacje biblioterapeutyczne. Analiza baz ‘Nauka Polska’ i ‘ProQuest’” Kiriakos Chatzipentidis (doktorant w Instytucie Pedagogiki, Uniwersytet Wrocławski) dokonał analizy porównawczej polskich i zagranicznych (głównie północnoamerykańskich) dysertacji doktorskich z obszaru biblioterapii. Uświadomił, że w Polsce gros prac badawczych plasuje się w nurcie literaturoznawczym, a w USA i Kanadzie psychoterapeutycznym i psychologicznym. Na koniec wystąpienia zaapelował o zacieśnienie i zbalansowanie współpracy biblioterapeutycznej pomiędzy naukami humanistycznymi i społecznymi, co przysłużyłoby się polskiej szkole biblioterapii. Następnie Kiriakos Chatzipentidis wygłosił referat autorstwa prof. Bernadety Szczupał (Akademia Pedagogiki Specjalnej) „Kształcenie i kierunki badań z zakresu biblioterapii na Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie”. Prelegent

przypomniął o programie badawczym dotyczącym biblioterapii jako jednej z metod pedagogiki specjalnej realizowanym w latach 1989-1996 przez dr Ewę Tomasik razem ze studentami Wyższej Szkoły Pedagogiki im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie oraz z wykładowcami ówczesnego Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej (później Instytutu Informatyki Naukowej i studiów Bibliologicznych) Uniwersytetu Warszawskiego. Na zakończenie referatu została przedstawiona struktura zajęć prowadzonych z przedmiotu biblioterapia w latach 1998-2005, 2006-2012 oraz obecnie w Wyższej Szkole Pedagogiki Specjalnej (później Akademii Pedagogiki Specjalnej) w Warszawie.

Dr Małgorzata Siemień z Uniwersytetu Wrocławskiego w wystąpieniu „Droga polskiej biblioterapii” najpierw przedstawiła najważniejsze historyczne fazy rozwoju biblioterapii w Polsce, by następnie większość wystąpienia poświęcić historii Państwowego Pomaturalnego Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy we Wrocławiu (SKiBA), w którym już w 1985 r. Ministerstwo Kultury zgodziło się na otwarcie eksperymentalnej specjalizacji biblioterapeutycznej. Dr Siemień uznała Państwowe Pomaturalne Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy we Wrocławiu za matkę polskiej biblioterapii: „nie tylko dlatego, że tu wszystko się zaczęło, ale przede wszystkim profesjonalny sposób przekazywania wiedzy, motywujący do własnych poszukiwań i dalszego rozwoju, zawsze w atmosferze empatii, akceptacji i zrozumienia, zaowocował dużą liczbą absolwentów, którzy, łącznie ze mną, z dumą mówią, że ukończenie studium miało ogromny, pozytywny wpływ na życie”. Następnie dr Siemień przypomniła niezwykle ważną rolę Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego na poziomie uniwersyteckim, które współuczestniczy oraz konsultuje tworzenie programów biblioterapeutycznych w różnych ośrodkach akademickich w Polsce, np. w Akademii Pedagogicznej KEN w Krakowie czy w Instytucie Psychologii na Uniwersytecie Wrocławskim. Na koniec dr Siemień zachęciła do uczestnictwa w obchodach Dnia Biblioterapii, który odbywałby się 14 listopada na pamiątkę rejestracji działalności przez Polskie Towarzystwo Biblioterapeutyczne.

W ostatnim wystąpieniu pt. „Biblioterapia jako subdyscyplina psychologii klinicznej dziecka” dr Magdalena Żurko (Instytut Psychologii, Uniwersytet Wrocławski) poruszyła m.in. następujące tematy: interdyscyplinarność biblioterapii i jej związki z psychologią; terapia pedagogiczna a psychoterapia; modele zaburzeń a biblioterapia, zastosowania biblioterapii w psychoterapii dzieci. Ważną częścią referatu było wykazanie przy-

datności w biblioterapii modelu egzystencjalnego K. Dąbrowskiego z naciskiem na rolę literatury w dezintegracji pozytywnej. Pod koniec wystąpienia dr Żurko nakreśliła kierunki rozwoju biblioterapii ze szczególnym uwzględnieniem roli ilustracji i szaty graficznej, ekspertyz psychopedagogicznych książek i stworzenia poradnika dla biblioterapeutów.

Podczas dyskusji padały zgodne głosy dotyczące konieczności powstania zarówno podręcznika i słownika biblioterapii, jak i antologii najważniejszych tekstów biblioterapeutycznych. Pojawiły się również postulaty stworzenia systemu rekomendacji książek przydatnych w biblioterapii z certyfikatem Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego oraz sporządzenie biblioterapeutycznego zestawienia dzieł z kanonu literatury. W przypadku wykładania biblioterapii w ośrodkach akademickich prelegenci zwrócili uwagę na informację zwrotną od studentów, ich ocenę przedmiotów biblioterapeutycznych oraz przydatność zajęć z terapii czytelnicznej w pracy przyszłych absolwentów.

I Konferencja „Biblioterapia w ośrodkach akademickich” na pewno skonsolidowała środowisko biblioterapeutów akademickich i pozwoliła na nawiązanie interdyscyplinarnej współpracy szerokiego grona specjalistów począwszy od bibliologii, przez literaturoznawstwo po pedagogikę, psychologię i psychoterapię. Takie spotkania, szczególnie na szczeblu uniwersyteckim, wydają się jak najbardziej wskazane i mogą stanowić forum wymiany myśli naukowo-dydaktycznej w zakresie biblioterapii.